

N:o 17.

Ank. till Riksd. Kansli d. 24 Mars 1870, kl. 11 f. m.

Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 4, i anledning af motion om underdånig hemställan till Kongl. Maj:t, att en författning måtte utfärdas i fråga om beskaffenheten af och tillsynen å ångkittlar och ångpannor.

Till Utskottet har, för yttrandes afgifvande deröfver, blifvit hänvisad en inom Andra Kammarerna af Herr *Axel Bergström* väckt motion (N:o 117), hvori föreslås, att Riksdagen måtte hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och till efterrättelse utfärda allmän författning angående beskaffenhet af och tillsyn å ångkittlar och ångpannor till förekommande af olyckshändelser genom desammas begagnande.

Med ifrågavarande förslag åsyftas att till lif och helsa skydda dels dem, hvilka äro anställda såsom arbetare i sådana näringar och yrken, vid hvilkas bedrivande ångpannor eller ångkittlar brukas, dels ock dem, som bo i närheten af ställen, der dylika redskap äro befintliga. Detta ändamål är sådant, att icke något tvifvel lärer kunna uppstå derom, att det är behjertansvärdt. Men här af följer dock icke, att Utskottet kan obetingadt instämma i förslaget, sådant det blifvit af motionären affattadt.

Vid beslutande af författningar utaf den art, som här ifrågasatts, får man icke förbise den stora vikt, som ligger deruppå, att icke större inskränkningar göras i näringarnes fria utöfning, än som för andra viktigare ändamåls vinnande oundgängligen påkallas. Om detta, såsom Utskottet vågar tro, är ostridigt, följer ock deraf, att Riksdagen, då den hos Kongl. Maj:t uttalar sin åsigt om behöfligheten af en ny lagstiftning i det ämne, som innefattas i Herr Bergströms motion, bör icke endast framhålla den ena sidan af frågan, omsorgen att förekomma fara för personers lif och helsa, utan äfven betona den andra, nemligen angelägenheten af att icke i sådana fall, der denna fara är ringa eller nästan ingen, genom ett ensidigt reglementerande förorsaka näringsidkaren betydliga kostnader samt in-

trång och uppehåll i hans fria verksamhet. Ett sådant uttalande är så mycket angelägnare, som Riksdagen sedermera icke kommer i tillfälle att yttra sig i ämnet, enär den ifrågasatta författningen är af natur, att Kongl. Maj:t eger, utan Riksdagens hörande, utfärda densamma. Det är derföre, som Utskottet icke vill tillstyrka förslaget utan att angifva i hvilken riktning lagstiftandet uti ifrågavarande hänseende bör ske.

En bestämmelse om kontroll å det sätt, hvarpå ångpannor och ångkittlar här i landet förfärdigas, finner Utskottet vara alldeles i sin ordning; och denna kontroll lär ej böra blifva förenad med några synnerliga olägenheter, under förutsättning nemligen, att dessa kontrollföreskrifter ej komma att gälla sådana, snart sagdt i den dagliga hushållningen använda mindre ångpannor och ångkittlar af 50 till 60 kubikfots fättningsrum och derunder, hvilka, ofta provisionellt anordnade, icke kunna eller behöfva i alla händelser, såsom de större, vara försedda med särskilda säkerhetsinrättningar och vid hvilka risken af explosioner är ringa. De vid inhemska verkstäder förfärdigade ångpannor och ångkittlar af förenämnda dimensioner skola nemligen i allt fall vid verkstaden afprovvas, och således behöfver blott ett stadgande gifvas, hvarigenom säkerhet vinnes för att en dylik afprofningskommission kommer att verkställas på ett samvetsgrannt sätt. Nu gällande förordning angående iakttagas bör af den 12 Februari 1864 innehåller i detta afseende en på en gång enkel och betryggande bestämmelse, då den stadgar, att ångpannor samt apparater för ångans öfverhettning, hvilka hädanefter i fartyg insättas, skola, före begagnandet, till sin styrka provas genom inpressning af vatten, samt att en sådan profning skall företagas i närvaro antingen af en person, som af vederbörande myndighet blifvit dertill förordnad, eller ock af föreståndare eller verkmästare vid mekanisk verkstad, i hvilket sednare fall likväl jemte honom två andra vid förrättningen närvarande tillförlitliga personer böra provvens riktighet intyga samt bevisen deröfver underteckna. En utsträckning af denna bestämmelse till alla vid inhemska verkstäder förfärdigade ångpannor och ångkittlar af förenämnda storlek samt ett stadgande, att de icke få till industriella ändamål användas förr, än en dylik afprofningskommission, skulle tydligen göra tillfyllest i denna punkt.

Med pannor, tillverkade utom riket, förfares på enahanda sätt, såvida de icke på tillverkningsorten blifvit afprovade, och detta bestyrkes genom intyg af Svensk konsul eller annan behörig embetsmyndighet, i likhet med bestämmelsen i § 11 af förut åberopade 1864 års förordning.

I betraktande af den större fara för människors lif och helsa, som är förenad med en betydligare ångpannas eller ångkittels explosion i en större och tätare bebyggd stad, samt då på ett dylikt ställe lätt tillgång finnes till personer med praktisk förfarenhet i sådana redskaps tillverkning och skötsel, torde det ock vara skäl, att å sådana ställen anbragta ångpannor och ångkittlar underkastas en periodiskt återkommande besigtning.

Längre än nu är nämndt skulle Utskottet icke för sin del vilja tillstyrka införande af reglementariska föreskrifter af ifrågavarande slag, ty med kändedom dels om den soliditet, som utmärker de vid inhemska fabriker tillverkade redskapen, hvilka äro de till antalet vida öfvervägande bland de här i landet befintliga, dels om den omsorg och samvetsgrannhet, hvarmed dessa redskap i allmänhet skötas, finner Utskottet risken af en explosion, synnerligen med afseende å de få dylika, som hittills inträffat, icke vara stor, hvarjemte faran af en sådan i mindre städer och byar samt på landsbygden icke är så stor, att man för dess undanröd-

jande bör underkasta en mindre industri, som icke kan bestå med stora omkostnader, de betydliga utgifter och olägenheter, som skulle vållas deraf, att besigtningarna måste begifva sig dit från annan ort. Man tänke sig t. ex. de rubbningar i näringens obehindrade gång, som skulle blifva en följd af en besigtningmans underlåtenhet att inställa sig å utsatt tid och ort för att besigtiga en inmurad panna. Hela verket skulle lätteligen kunna komma att stå stilla flera dagar till förlustbringande hinder för egaren, och detta för afböjande af en fara, som oftast skall befinnas vara inbillad.

Grundsatsen, att dylika återkommande besigtningar icke böra vålla redskapens egare några större kostnader eller olägenheter, är ock antagen i samma Kongl. Förordning, hvars 14 § föreskrifver, att, om besigtningarna ej äro förordnade å den ort, hvarifrån ångfartyg första gången om året afgår, sådant ej må hindra passagerarens medtagande; men att fartyget skall vid framkomsten till destinationsorten eller, om fartygets befälhafvare sådant föredrager, å annat ställe, som under resan anlöpes, och der besigtningarna äro tillsatte, undergå den årliga besigtningen. Då nu denna utväg icke kan anlitas vid fasta ångpannor och ångkittlar, läser, i betraktande af den ringa faran och med afseende å angelägenheten att ej uppstapia svårigheter för de industriella yrkenas uppblomstring, all tanke böra uppgifvas på att stadga återkommande besigtningar af dessa redskap, då de äro förlagda i mindre städer, i köpingar eller å landsbygden.

På grund af det nu anförda finner sig Utskottet allenast på det sätt kunna tillstyrka bifall till Herr Bergströms förslag, att Utskottet hemställer,

att Riksdagen måtte hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes, till förekommande af olyckshändelser genom andra ångkittlar och ångpannor än de i ångfartyg använda, låta utarbета och till efterrättelse utfärda allmän författning om hvad beträffande äfven de förstnämnda iakttagas bör; dock att ångpannor och ångkittlar af mindre rymd från föreskrifterna undantagas, samt att tillika tillses, att kontrollerna, som komma att stadgas, förorsaka industrien så ringa olägenheter som möjligt; samt att periodiskt återkommande besigtningar, derest de anses erforderliga, icke må medföra synnerliga kostnader eller åstadkomma hinder i den rörelse, der redskapen användas.

Stockholm den 24 Mars 1870.

På Utskottets vägnar:

Axel Th. Gustafson.
